

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Danne-Virke I

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 355.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig03val-shoot-idm139670057715632/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Danne-Virke I

kere og skabe Verdner af intet; men den skal da ei heller frygtes eller bandlyses, men agtes og elskes som Historiens Indsigt og Kiendelse i sin egen Sag, som Historiens Philosophie og Philosophiens Historie, som en stedse ufuldstændig, men voxende, ufuldkommen, men fortsat Erkiendelse af Mennesket, som det er i Sandhed og udvikles i Tiden. Aabenbaret Theologie skal ingen aftrætte den Rang, Historien hjemler, og en anden kan den, hvor Historien raader, aldrig naae, saalidt som den sande Theologie kan attraae nogen anden, da Menneskets historiske Udvikling ret egenlig maae være dens Hensigt og Maal; den er ikke længer en streng Tugtemester, men en viis Raadgiver, der slutter sin Lærdom og sine Formaninger med de Ord: I have nu faaet Forstands oplyste Øine til at kiende Skilsmissen mellem Godt og Ondt, mellem Sandhed og Løgn; I see nu, at jeg bedrog eder ikke, da jeg lovede at lede eder til Viisdom, naar I vilde følge mig blindt, saalænge eders Fornuft var aandelig blind; mene I nu at kunne undvære min Veiledning og mine Forjættelser om Kraft fra det Høie, nu saa prøver det! Maalet, som I skal naae, og Betingelserne, under hvilke det ene kan skee, dem kiende I, dem kan I ikke mere, uden forsættlig at tilkukke Øinene, tabe af Sigte; mig veed I, at I kan ikke dømmе, før I har begrebet og forklaret mig historisk, og, sævner nu, som I vil havne!

Man seer fremdeles lettelig, hvor klart et Lys der ved den historiske Betragtning opgaaer over den gjensidige Afhængighed mellem den ringeste, flittige Samler og den viseste Fortolker, mellem Læsning, Tænkning og Erfaring, hvilken Betydning de daglige Sysler maae vinde i de Lærdes, og Videnskabelighed i de Læges Øine; i Videnskabs-Manden seer den Læge ei blot sit Øie, men en Arvsamler for sine Børn; i menig Mand seer den Lærde Fædrene til Viisdoms Arvinger og Forfremmere; i al nyttig Handtering opdages efterhaanden aandelige Spor, som kaste Lys paa Dele af Historien, der ellers maatte stedse blive dunkle, og meddele al lovlig Handtering en Hæder og et Krav paa Opmærksomhed, der indlemmer den i Aandens middelbare Virkekreds, gjør den til Kunst.

Dog, det nytter vel ikke at udmale et Billede, der, uagtet det vinker med den Glands, som er Sandheds Farve-Blanding aldeles egen, dog kræver ei Offer, naar det skal inderlig glæde og oplive, som Faa vel bekvemme sig til at bringe; thi Sandhed raaber giennem Billedet: giv mig dit Hjerte! erkiend din egen Ubetydelighed, ei blot mod Ham, du ei mægter at begribe, men

Danne-Virke I

selv imod den hele Slægt, hvoraf du kun er et enkelt, snart usynligt Led, vel skikket til en vidunderlig, evindelig Forbindelse med den hele Klæde, dersom du lader dig gennemtrænge og beherske af Historiens, Kjærligheds og Sandheds Aand, men naar du vil være selvstændig, kun en afmægtig, dødelig Orm i Leer, som Historiens Aand om et Øieblik knuser, og naaer sit Maal, over Støvet og Ormen af dig og Millioner som du, ligesaa nemt som igiennem og ved dem. Det er ei en Tale, som smigrer for Hovmod eller indbyder til Vellyst, og derfor vende sig mange fra Historiens alvorlige Aasyn og kaste sig i Øieblikkets Skjøgefavn, for der at sove eller drømme efter Hjertens Lyst.

Men, Danmark! vilde end alle andre Folkefærd ringeangete Historiens Tale og trodse dens Vidskab, dit Folk kan det dog ikke uden flux at forgaae, har kun sit Liv i sød, veemodig Aandelse af det Forbigangne, maae see Opløsning og Trældom for sine Øine, dersom det ikke tilegner sig Fædrenes Kraft og Viisdom i Kjærlighed, er fremfor alle Folk skikket til den historiske Idræt, til et levende Samfund i Aanden med de hensovne Slægter, til en villig Erkiendelse af Andres Fortrin og Ypperlighed, egen Ringhed og Afmagt. Vaagner, vaagner, Danmarks ægte Sønner, som hun end paa sin Alderdom holder til Bogen og minder om Fædrene! vaagner og arbejder flittelig, hver efter Evne og Løjlighed, saa andre Folkefærd maae see, hvad Historien er og formaaer, og maaskee opvækkes til ogsaa at søge deres aandelige Odel og Vidskab paa det eneste Sted, den kan være at finde, i det aandelige Menneskes Aabenbaring, i Historien!